

Nova etapa de la «Biblioteca Verdaguèria», de l'editorial Barcino.

La reimpressió dels volums de la «Biblioteca Verdaguèria», que s'havien fet introbables per a les noves promocions d'estudiosos i d'admiradors de Verdaguèr, constitueix un esdeveniment bibliogràfic de primer ordre que cal consignar com un encert de l'actual direcció de la col·lecció. Fundada l'any 1953 pel gran editor i investigador Josep M. de Casacuberta i dirigida per ell fins a la mort l'any 1985, la col·lecció va néixer «en un moment d'eufòria verdaguèria, motivada pel centenari del naixement de Jacint Verdaguèr (any 1945) i del cinquantenari de la seva mort (1952)»¹ i significà el començament d'una nova orientació dels estudis sobre l'autor de *L'Atlàntida*, el qual deixava d'ésser tractat com un contemporani i entrava a la categoria de clàssic². L'ambició inicial de la col·lecció, que presenta el subtítol «Textos. Documents. Estudis», Casacuberta no la va poder acomplir amb el ritme de publicació que s'havia proposat. De fet, després d'una primera etapa, de 1953 a 1959, en què aparegueren cinc volums, tres dels quals preparats per ell mateix, la col·lecció s'alentí i durant el decenni de 1960-70 només publicà dos títols, ja amb la intervenció del col·laborador Joan Torrent i Fàbregas. Aquest sostingué de fet la col·lecció a partir d'aleshores enlestint en el decenni

de 1970-80 tres volums successius de l'epistolari i un d'inèdits (*Colom*), i cinc volums més d'epistolari en els anys vuitanta, durant els quals la col·lecció, que l'any 1972 havia passat juntament amb l'editorial Barcino a la tutela de la «Fundació Carulla Font», després «Fundació Jaume I», repregué la secció d'estudis amb el volum d'Osvald Cardona, *Els goigs i els càntics de Jacint Verdaguèr* (1986).

La «Biblioteca Verdaguèria» consta avui de disset títols, deu dels quals són de l'epistolari, dos de textos inèdits, tres de monografies biogràfiques i els dos restants d'estudis literaris. La seva importància, doncs, no pot pas estar en el fet que al llarg de gairebé quaranta anys hagi publicat un nombre més aviat baix de títols, sinó en el valor intrínsec dels que ha publicat, especialment pel que fa als inèdits i als epistolaris i en la metodologia que ha seguit, la qual no sols va representar, com ja hem assenyalat, una reorientació del verdaguèrisme, sinó que ha establert doctrina en el tractament històric i filològic d'un escriptor com Verdaguèr, situat en un moment i en un nivell crucials per al destí de les lletres catalanes modernes. Si la col·lecció no ha tingut un ritme més sostingut, es deu en primer lloc al context general de l'edició en català i al particular del verdaguèrisme en segon lloc. Sobre aquell no cal insistir-hi. Sobre aquest valgui recordar que

Verdaguer, a diferència dels autors antics que Casacuberta publicava a la col·lecció «Els Nostres Clàssics», no entrava en els interessos dels romanistes de les universitats estrangeres, no figurava a cap curs de les universitats d'aquí i no tenia cap públic il·lustrat que, més enllà de les polèmiques sobre la seva vida, s'interessés científicament per la seva obra, estudiada amb tot el rigor i amb tota l'aridesa de l'erudició, tal com feien els volums de la «Biblioteca Verdaguèria». Una altra qüestió seria saber per què Casacuberta, no ja com editor sinó com investigador, hauria desistit de donar forma als materials que havia recollit sense fer conèixer altres monografies i volums que tenia en estat d'avançada redacció. El fet és que cap a 1960 abandonà o hagué d'abandonar, tant se val, la seva dedicació a l'estudi de Verdaguer i que, llevat de l'epistolari i d'una part d'inèdits, deixà la resta en un estat d'incompletesa encara avui subsistent i des d'avui difícilment corregible. La dedicació creixent a la seva empresa editorial, el seu caràcter abnegat i modest en extrem, el seu gust per l'Obra Ben Feta, que el feia treballar, segons Rafael Tasis, per a l'eternitat, deuen trobar-se també a l'arrel del seu truncament com a verdaguerista³. No val la pena, però, lamentar-se del que no publicà, si tenim en compte el valor del que efectivament publicà. Els seus estudis sobre la gènesi de *L'Atlàntida* i de *Canigó*, que abordaven per primer cop un tema tan ardu, constitueixen una fita encara avui duradora.

Amb el segon d'aquests estudis i amb el títol *Excursions i sojorns de*

Jacint Verdaguer a les contrades pirinenques inaugura Casacuberta la seva «Biblioteca Verdaguèria» l'any 1953. Esdevingut introbable, es reedità l'any 1986 dins el volum miscel·lani *Estudis sobre Verdaguer*⁴, que recull tots els altres estudis esparso de Casacuberta i amb el qual els editors varen voler retre homenatge de reconeixement a l'autor pels mèrits adquirits en el camp del verdaguerisme posats en relleu pel prologuista del recull Joan Torrent i Fàbregas. Aquell estudi sobre *Canigó* reclamava el retorn als lectors en uns moments en què Catalunya celebrava el centenari de l'aparició del poema i en què tenia lloc el «I Col·loqui sobre Verdaguer», dedicat justament a l'èpica verdaguèria. *Excursions i sojorns...*, en efecte, constitueix una aportació fonamental per al coneixement del context extern en què Verdaguer va compondre el poema canigonenc i, a més a més, és la mostra més acabada del mètode i l'estil casacubertians. El «col·loqui», d'altra banda, va posar de manifest com per als estudiosos posteriors era una referència obligada⁵.

Deixant de banda aquest primer volum, que avui potser també caldria reimprimir com a tal dins la «Biblioteca Verdaguèria», els volums que tornen a estar disponibles són cinc: el primer d'*Inèdits* i el primer d'*Epistolari*⁶, tots dos a cura de Casacuberta; dos de monogràfics, el de Josep Pereña sobre els darrers dies de la vida del poeta, i el de Joan Torrent i Fàbregas sobre el període que Verdaguer passà a la Gleva⁷, i en fi el de Rosalia Guilleumas sobre l'empremta lulliana en l'obra del poeta de Folgueroles⁸.

La importància que els dos volums de Casacuberta, amb els quals inaugurà la sèrie de l'epistolari, arribat avui al volum X, i la sèrie de textos inèdits continuada dissortadament només amb el volum II, es trobessin altre cop a l'abast dels lectors, no cal ponderar-la. També era necessari que els treballs històricobiogràfics de Pereña i de Torrent tornessin a ésser assequibles. El del segon, a més a més, s'ha de considerar com una nova edició, puix que l'autor l'ha completat amb un apèndix d'esmenes a la primera edició i un d'addicions que oportunament complementen diversos passatges.

Ara bé, el volum més remarcable és el de Rosalia Guilleumas. A més de reproduir l'assaig esmentat sobre Lluïl en relació amb Verdaguer, inclou molt oportunament el valuosíssim treball bibliogràfic *Deu anys de publicacions verdaguerianes (1945-1954)*, d'indispensable referència per als estudiosos però de difícil consulta, ja que es va publicar a la revista «Estudis Romànics» IV (1953-1954) fa més de trentacinc anys. Si recordem que «d'eufòria verdaguerista» d'aquell decenni va deixar una abundosa producció bibliogràfica, reconeixem que aplegar-la, sistematitzar-la i comentar-la críticament com féu Guilleumas representa un mèrit extraordinari i una decisiva aportació metodològica que encara avui pot servir de guia. Incloure'l ara en un volum de la «Biblioteca Verdagueriana» ha estat no sols un rescat històric sinó un servei a la renovació actual dels estudis verdaguerians.

En conclusió, la nova vitalitat que amb la reimpressió i/o reedició d'aquests volums adquireix la «Bi-

blioteca Verdagueriana» és motiu de goig per al verdaguerisme, que tant deu a qui la va fundar, i de felicitació a la meritòria Fundació Jaume I així com a la direcció actual de la col·lecció.

Ricard Torrents

Notes

1. Joan TORRENT i FÀBREGAS, *Pròleg* a Josep Maria de Casacuberta, *Estudis sobre Verdaguer*, Vic, EUMO Editorial/Editorial Barcino/Institut d'Estudis Catalans, 1986, p. 11.

2. Miquel BATLLORI, S.I., *La Biblioteca Verdagueriana 1953*, a «Quaderns Ibero-Americani» núm. 16, desembre 1954.

3. Cfr. Albert MANENT, *Josep Maria de Casacuberta i l'editorial Barcino*, Barcelona, Associació d'editors en llengua catalana, 1980, p. 42.

4. Josep Maria de CASACUBERTA, *Estudis sobre Verdaguer*, op. cit. supra nota 1.

5. Cfr. *Anuari Verdaguer 1987*, Vic, EUMO Editorial/Ajuntament de Barcelona, 1988.

6. *Escrits inèdits de Jacint Verdaguer* (vol. I), a cura de J. M. de CASACUBERTA, Barcelona, Editorial Barcino, 1958. Reimpressió, 1989. *Epistolari de Jacint Verdaguer* (Vol. I), a cura de Josep Maria de CASACUBERTA, Barcelona, Editorial Barcino, 1959. Reimpressió, 1989.

7. Josep PEREÑA, *Els darrers dies de la vida de Jacint Verdaguer*, Barcelona, Editorial Barcino, 1955. Reimpressió, 1987. Joan TORRENT i FÀBREGAS, *Mossèn Cinto a la Gleva*, Barcelona, Editorial Barcino, 1965. Reimpressió, 1989.